

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології

Кафедра теорії та практики перекладу

Силабус навчальної дисципліни

Лінгвокультура, ідентичність, переклад

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	B11 Філологія
Спеціалізація:	Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма:	«Переклад з англійської мови та другої іноземної українською»
Семестр, рік навчання:	2 семестр, 1 рік навчання 2 семестр, 2 рік навчання
Статус дисципліни	Обов'язкова
Обсяг:	3 кредити ЄКТС для очної та заочної форми навчання, 90 годин, з яких лекцій (очне/заочне) – 24/6 годин, практичних (очне/заочне) – 6/4 годин, самостійна робота студентів – 60/80 год.
Мова викладання:	англійська, українська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладачі:	Матузкова Олена Прокопівна, д.філол.н., професор
Контактна інформація:	translation.department@onu.edu.ua
Робоче місце:	бульвар Французький, 24/26, м. Одеса Кафедра теорії та практики перекладу (каб.166)
Консультації:	За домовленістю
Передреквізити:	«Основна іноземна мова», «Практика перекладу», «Лінгвокраїнознавство основної іноземної мови»
Постреквізити:	Підготовка здобувачів вищої освіти до написання Кваліфікованої (магістерської) роботи.
Мета навчальної дисципліни:	Формуванні у здобувачів вищої освіти ступеня магістра загальних, спеціальних і професійних компетентностей, поглибленні їх теоретичної бази та виробленні лінгвокультурної компетенції. Дисципліна «Лінгвокультура, ідентичність, переклад» входить до циклу лінгвістичних дисциплін, що формують лінгвістичну та професійну базу перекладача. Програма становить собою стислий курс лінгвокультурології в її когнітивно-дискурсивній парадигмі з порівняльним та перекладацьким фокусом. У курсі викладено основні положення сучасної лінгвокультурології, висвітлено ключове поняття лінгвокультури, окреслено лінгвокультурологічні проблеми перекладу, описано

	складники лінгвокультурної компетенції письмового та усного перекладача. Значну увагу приділено розгляду ідентичності як лінгвокультурної категорії.
Завдання навчальної дисципліни:	Ознайомлення здобувачів з теоретичними засадами сучасної лінгвокультурології та ідентології; порівняльний аналіз англійської та української лінгвокультур на різних рівнях; опис складових лінгвокультурної компетенції сучасного перекладача та шляхів їх формування; опис сучасної лінгвокультурної англійської ідентичності в когнітивно-дискурсивному ракурсі; порівняльний аналіз сучасної ідентичності українців та англійців у лінгвокультурологічному ракурсі.
Очікувані результати навчання:	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен: знати: теоретичні засади сучасної лінгвокультурології та ідентології; спеціальну термінологію в галузі лінгвокультурології та перекладознавства та вільно нею користуватися; складові лінгвокультурної компетенції сучасного перекладача та шляхи їх формування; вміти: проявляти чутливість до впливу культури та свідомості на мову певної культури, ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур, проводити лінгвокультурний аналіз різножанрових текстів (оригіналів і перекладів), проводити порівняльний аналіз англійської та української лінгвокультур на різних рівнях, здійснювати порівняльний аналіз сучасної ідентичності українців та англійців у лінгвокультурологічному ракурсі, будувати і втілювати ефективну стратегію лінгвокультурного самовдосконалення.
Зміст навчальної дисципліни:	Змістовий модуль 1. Лінгвокультура та переклад Тема 1. Лінгвокультура як спряжиння мови, культури та свідомості етносу. Тема 2. Лінгвокультура та переклад. Лінгвокультурна компетенція перекладача. Тема 3. Індивідуалізм і колективізм в аспекті лінгвокультури та перекладу. Тема 4. Індивідуалізм по-англійськи: лінгвокультурема «НОМЕ». Тема 5. Індивідуалізм по-англійськи і опозиція «СВІЙ-ЧУЖИЙ». Тема 6. Англійський комунікативний стиль: лінгвокультурний та перекладацький аспекти. Тема 7. Привітання, представлення, small talk в англійській комунікації. Змістовий модуль 2. Лінгвокультура та ідентичність Тема 8. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвістична категорія: актуальність дослідження, визначення, типологія. Тема 9. Англійська ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт: алгоритм когнітивно-дискурсивного дослідження. Тема 10. Сучасна лінгвокультурна англійська ідентичність: визначальні риси та ідентифікаційні ознаки
Методи навчання:	Словесні: лекція, пояснення, бесіда. Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні

	презентації), презентація результатів самостійної роботи. Практичні: постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет та цифровими інструментами, дискусія, виконання самостійних та аудиторних завдань, командні проекти (team projects).
Рекомендована література:	Основна 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 342 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6789/1/Melnikova_124.pdf 2. Манакин В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 284 с. 3. Матузкова О. П. Лінгвокультура як синергія мови, культури та свідомості. Записки з українського мовознавства: зб. наук. праць. Одеса: «ПолиПринт», 2020. Вип. 27. С. 160-172. URL: http://zum.onu.edu.ua/article/view/206498 4. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад: монографія. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с. 5. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2007. 240 с. 6. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с. 7. O'Driscoll J. Britain for Learners of English. Oxford: Oxford University Press, 2009. 224 p. 8. Fox K. Watching the English. The Hidden Rules of English Behaviour. London: Hodder, 2005. 424 p. 9. Quick A. 102 English Things to Do. Puddington: Old Street Publishing, 2013. 256 p. Додаткова 1. Матузкова О. П., Безпалова К. В. Когнітивний міждисциплінарний підхід до вивчення ідентичності у соціогуманітарній парадигмі. Записки з романо-германської філології. 2020. Вип. 2(45). С. 43-50. 2. Матузкова О. П., Коваленко О. В. Взаємодія мови і культури з погляду сучасної лінгвокультурології. Записки з романо-германської філології. Одеса: «Астропринт», 2023. Вип. 1(50). С. 169-181. 3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові: монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с. 4. Мейжис І. А., Почебут Л. Г. Індивідуалізм чи колективізм? Соціально-психологічний погляд на історію і політичну культуру України. Наукові праці. Т. 103. Вип. 90. 5. Пилипенко А. Н., Литвиненко Н. И. Українська ментальність в координатах дослідницької програми Г. Хофстеде. Економічний вісник. 2015. № 2. 6. LaBelle S. Language and Identity. Introduction. The Language, Society and Power Reader / ed. by A. Mooney and others. London; New York: Routledge, 2011. P. 291-293. 7. Smith G. The English Companion: An Idiosyncratic A-Z of England and Englishness. UK: Old House Books, 2006. 283 p.

	Інформаційні ресурси 1. Oxford Learner's Dictionaries. Он-лайн словник. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/ 2. British Council. Learn English. Он-лайн платформа для вивчення англійської мови. URL: https://learnenglish.britishcouncil.org/ 3. Наукова бібліотека ОНУ. Загальний електронний каталог. URL: http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/ 4. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf 5. Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (2024). URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf
Оцінювання:	Оцінювання усних відповідей під час занять, тестування за темами навчальної дисципліни, оцінювання завдань самостійної роботи; підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином: поточний контроль: кожна з десяти тем змістових модулів 1 і 2 оцінюється максимально 100 балами (тестування за темою та інші види поточної роботи); загальна оцінка з навчальної дисципліни є середнім арифметичним балів, отриманих за всіма темами; підсумковий контроль: залік виставляється за результатами поточного контролю; якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів з будь-якої теми, він виконує залікове завдання за переліком питань.
ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»): Відвідування занять Регуляція пропусків Дедлайни та перескладання	Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова» (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process_2022.pdf). Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf)

<i>Політика академічної доброчесності</i>	Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf)
<i>Використання електронних пристроїв на занятті</i>	Під час занять дозволяється користуватися мобільними телефонами та іншими мобільними пристроями для використання електронних словників та довідкових матеріалів та виконання перекладів. Проте такі прилади мають бути попередньо переведені у беззвучний режим. Під час виконання контрольних та інших подібних робіт, використання мобільних пристроїв заборонено.
<i>Комунікація</i>	Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту, або через чат академгрупи у Viber/Telegram, або розміщуються в Google Class. Здобувачі мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.